

It has been proved that most frequently such juveniles, having delinquent orientation, are burdened by alcohol or drug addiction. They commit crimes under the influence of drugs or alcohol, that is, when the control of their behavior and motives is reduced. At the same time, not less important social factor of the emergence of deviant and later addictive behavior in juveniles, leading them to prison, is also the adverse climate in the family, distorted or absent relationships with the family members. During the process of formation, the adequate or deformed justice is formed depending on the extent to which the juvenile learned the social norms, what, in its turn, defines the choice of the future way of living. The purpose of the research is to characterize the phenomenon as a social, illegal behavior that obviously harms individuals and society as a whole. The main methods of the research are the theoretical analysis of the largest modern scientific sources on the respective subject matter, conducting the survey and analysis of the received results using the methods of mathematical statistics. The range of social and socio-psychological factors that impede successful rehabilitation and re-socialization of juveniles in the penal practice is formed in the research. The above mentioned factors include teenager's attempts to fill the void by imitating others, taking from them all the worst qualities, such as a cynical attitude to the moral standards, disrespect, boorish attitude toward others, disregard for the social norms and the rules of conduct.

Key words: *deviant behavior, delinquent behavior, biological component, a social component, a psychological component, psychological defense.*

Отримано: 16.04.2014 р.

УДК 159.947 : 2 – 144.5

Єсип М.З.

РЕЛІГІЙНІ УЯВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК СЕНСО-ЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ГАЛИЧАН

Єсип М.З. Релігійні уявлення як чинник сенсо-життєвих орієнтацій галичан. Виявлена залежність між релігійними уявленнями та сенсо-життєвими орієнтаціями галичан. З'ясовано, що схильність уявляти Бога милосердним та люблячим пов'язане із прагненням дотримуватись у своєму житті не лише просоціальних, але й прагматичних та егоїстичних цінностей. Переконуючи себе у суворості Бога, віруючі переоцінюють свою систему цінностей – вони стають байдужими та невпевненими у тому, яким орієнтирам слідувати у житті.

Ключові слова: *егоїстичні цінності, просоціальні цінності, релігійні уявлення.*

Есип М.З. Религиозные представления как фактор сенсо-жизненных ориентаций галичан. Установлена зависимость между религиозными представлениями и смысло-жизненными ориентациями галичан. Определено, что склонность представлять Бога милосердным и любящим

связана с желанием придерживаться в своей жизни не только просоциальных, но и прагматических и эгоистических ценностей. Убеждая себя в суровости Бога, верующие переоценивают свою систему ценностей – они становятся безразличными и неуверенными в том, каких ориентиров придерживаться в жизни.

Ключевые слова: эгоистические ценности, просоциальные ценности, религиозные представления.

Постановка проблеми. Сучасні українці щораз частіше ставлять питання про сенс свого життя, про те, яких ідеалів та цінностей дотримуватись. Відповіді на ці питання можна знайти у різноманітних сферах життєдіяльності особи, з-поміж яких важливе місце посідає релігійна сфера. Центральними цінностями у християнському віровченні є безкорисливість, милосердя, скромність, любов та турбота про близьких. Церква навчає, що Бог є втіленням безмежної доброти, з іншого боку, він постає в уяві індивіда також і суворим суддею, який може покарати за несправедні вчинки. Відтак постає питання, які саме релігійні уявлення провокують появу сенсо-життєвих цінностей, адже страх бути покараним з боку Бога може наштовхнути особу на здійснення безкорисних вчинків, а переконаність у безумовному прийнятті з боку Бога, навпаки, може бути пов'язана з бажанням виявляти егоїзм.

Аналіз останніх публікацій. У процесі набуття індивідуального досвіду в особі, яка визнає існування надприродного світу, формуються релігійні уявлення. Традиційно у психології уявлення трактують як сукупність образів певних явищ чи предметів, які мали місце у житті людини [4]. Специфікою релігійних уявлень є те, що у цих образах відображене суб'єктивне розуміння людиною трансцендентної реальності [11].

Так, пізнання надприродного світу відбувається завдяки участі індивіда у житті релігійної спільноти, читанню книг на духовні теми, розмірковуванню щодо питань релігії тощо. На основі цього у людини формується система уявлень щодо того, як їй слід діяти в тих чи інших ситуаціях, наприклад, церква вказує на необхідність любити та поважати ближнього за будь-яких умов, не завдавати шкоду життю своєму та оточуючих тощо. Окрім цього, під впливом "зустрічі" із надприродною реальністю індивіда сповнюють різноманітні переживання щодо Бога, він почуває відповідальність за власну поведінку. Релігійні уявлення виникають і завдяки спілкуванню людини з Богом. Звертаючись до Господа через молитву, вона висловлює йому свої прохання або вдячність за що-небудь, розповідає про переживання та очікування.

Релігійні уявлення репрезентовані різноманітними образами, наприклад, Христа, Діви Марії, апостолів та інших надприродних сил. Центральне місце у цій системі посідає уявлення про Бога. Це – когнітивно-

емоційний конструкт, який пов'язаний з розумінням людиною надприродного світу та себе самої. Він формується у процесі взаємодії індивіда із довкіллям як система значень та сенсу, якими особа наділяє Бога.

Уявлення про Бога тісно пов'язане зі системою переконань віруючих. Бог, для одних осіб, є "моральним авторитетом" (Е. Старбек), чесноти якого необхідно наслідувати у своєму житті; для інших – проводирем, який надасть підтримку у важкій ситуації [8]. Звертається людина до Бога і через прагнення зменшити емоційне напруження, викликане гріховними вчинками, страхом смерті, а також бажання комунікувати через молитву та бути взаємопов'язаним із ним тощо. Отож, Бог може бути для віруючих цінністю самим по собі, втіленням християнських чеснот, а також засобом, завдяки якому вона досягне бажаного, наприклад, забезпечить певний статус у суспільстві [6].

Для людини, яка приймає свої релігійні переконання, звертається до них у своєму повсякденному житті, присвячує чимало часу релігійним практикам, Бог стає добрим проводирем, який опікується її життям. Особа підкреслює в його образі божественну велич та святість, безмежну могутність й безумовну любов. Підтвердження зв'язку внутрішньої релігійної спрямованості із образом доброзичливого Господа знаходимо у дослідженнях І. Олпорта, А. Вонг-МакДональда, Р. Горзуха та К. Шефера [6; 9; 10]. Вчені показали, що для осіб, які уявляють Бога джерелом безмежної любові і постійної підтримки у важкі миті, релігійні переконання визначають їхню життєву філософію. На відміну від них, віруючі, які схильні конструювати образ безжалісного та похмурого Бога, використовують релігію задля досягнення особистих цілей, які рідко пов'язані із її духовним розвитком та збагаченням. Такі віруючі звертаються до релігійних практик лише тому, що це прийнято робити серед їхнього оточення, а не за власним бажанням.

Виходячи з вищесказаного, можна припустити, що релігійні уявлення виступають регулятором нашої поведінки, завдяки якому індивід спрямовує свою діяльність у відповідне русло, формує власну життєву філософію. Віруюча людина, для якої Бог є втіленням любові та доброзичливості, прагне здійснювати альтруїстичні вчинки, зокрема надає духовну, соціальну підтримку оточуючим [7]. Діяльність такої особи мотивується духовно-моральними цінностями, які відображають ставлення індивіда до навколишнього світу. Орієнтиром у людській свідомості, згідно вчення християнських спільнот, стають повага та любов до ближнього, стриманість, справедливість тощо. Це ті цінності, які допомагають віруючим самоствердитись у духовній та моральній сферах. Однак в епоху інтенсифікації суспільно-економічного життя

людина виступає споживачем певних благ, прагне отримати вигоду зі своєї діяльності та показати оточуючим власні досягнення. Відтак питання щодо того, які цінності – духовно-моральні чи прагматично-егоїстичні – мотивують діяльність віруючих залежно від їхнього уявлення про Бога, потребує емпіричного вивчення.

Результати дослідження. З цією метою проведено опитування 320 осіб у періоді ранньої дорослості, які ідентифікують себе як віруючі. З них – 50% жінок та 50% чоловіків. Оскільки за даними дослідження Центру Разумкова, найвищий рівень релігійності виявляють жителі західних регіонів України (89% осіб) [3], для опитування обрано представників Галицького регіону.

З метою дослідження релігійних уявлень та їхнього зв'язку із сенсо-життєвими цінностями використано низку емпіричних показників. Показником релігійних уявлень виступає уявлення про Бога, яке було вивчене за допомогою методики "Образ Бога в релігійних осіб" (М. Єсип) [1]. З допомогою цієї методики можна проаналізувати такі уявлення про Господа: Бог як добродій, деспот, Абсолют, опікун, суддя, господар життя та трансцендентність, а також визначити інтегральні показники – позитивне та негативне уявлення про Бога.

Позитивне уявлення про Бога полягає у тому, що Господь, на думку людини, є доброзичливим, турботливим, люблячим та милосердним. Він виступає для особи втіленням досконалості, святості, могутності та мудрості. Будучи господарем всього світу, Господь опікується життям людини, здатен її втішити у важкі хвилини, викликаючи у неї почуття безпеки та комфорту. Бог, на думку такої особи, прощає її прогрішення та постійно спрямовує в необхідному напрямку. Господь у уяві людини часто подібний на її батьків або когось із близьких родичів. Він посідає важливе місце у її житті, притягує своєю грандіозністю та досконалістю.

Негативне уявлення про Господа базується на приписуванні йому таких рис як жорстокість, агресивність та деспотичність. Такий Бог, на думку особи, безжалісно мстить, несправедливо карає та засуджує за гріховні вчинки. Відтак він стає далеким та недосяжним в уяві людини, до нього важко доступитись зі своїми проханнями. Особа вважає, що Господь ненавидить її, наносить шкоду її життю. На думку людини, Бог все частіше забороняє їй що-небудь робити та обмежує її волю.

Показником сенсо-життєвих орієнтацій виступають ті цінності віруючої особи, які спрямовані на задоволення егоїстичних та просоціальних потреб. Ці цінності вивчались за допомогою морфологічного тесту життєвих цінностей В. Ф. Сопова та Л. В. Карпушина. Дана ме-

тодика включає такі цінності просоціального характеру, як активні соціальні контакти, духовне задоволення, креативність, а також саморозвиток. З-поміж цінностей егоїстичного спрямування авторами методики запропоновано цінності особистого престижу, високого матеріального положення, особистих досягнень та збереження своєї індивідуальності. Показник сенсо-життєвих орієнтацій деталізовано також за результатами тесту самоактуалізації особистості Е. Шострома у модифікації Л. Гозмана та М. Кроза. Зокрема використано шкалу "Цінності самоактуалізованої особистості".

Для опрацювання отриманих даних використано кількісні методи математико-статистичного аналізу (комп'ютерного пакету STATISTICA у версії 8.0). Зокрема методи описової статистики, кластерний аналіз (за алгоритмом k-середніх за досліджуваними), порівняльний аналіз за t-критерієм Стюдента, однофакторний дисперсійний аналіз (аналіз варіацій та тест Шеффе).

Здійснивши поділ опитаних за показником релігійних уявлень, виявлено, що переважній більшості опитаних віруючих осіб (85,2%) легко визначитися стосовно того, як вони уявляють Бога. Зокрема кожному другому респонденту притаманне позитивне уявлення про Бога (48,5% осіб).

Кожна третя опитана віруюча людина (36,7% осіб) схильна підкреслювати негативні риси Бога. Однак є й такі респонденти, їх очевидна меншість (14,8% осіб), яким важко визначитися стосовно того, як вони уявляють Господа. Вони невпевнені у тому, чи Бог є втіленням любові, милосердя та могутності або, може, деспотизму, несправедливості та байдужості до її проблем. У таких віруючих осіб релігійні уявлення розмиті та позбавлені конкретності. Зазначимо, що при подальшому опрацюванні даних до уваги брались результати перших двох груп опитаних, оскільки кількість осіб, які до них увійшли, відносно співмірні між собою.

На підставі отриманих результатів виявлено, що особи, які схильні конструювати образ милосердного та всемогутнього Господа, частіше дотримуються у своєму житті власних поглядів та орієнтуються на ті цінності, вибір яких вони здійснили самостійно, на відміну від тих, хто уявляє Бога байдужим та несправедливим. Підтвердженням цьому є результати однофакторного дисперсійного аналізу (аналізу варіацій та тесту Шефе): особи, яким притаманний позитивний тип образу Бога, демонструють вищі статистично значущі бали за шкалою "Цінності самоактуалізованої особистості", де $M=11,767$, $F=3,215$, $p=0,014$, на відміну від опитаних з негативним типом образу Бога, де $M=9,767$.

Віруючі, для яких Бог виступає втіленням досконалості, святості, могутності та мудрості, частіше за інших виявляють впевненість у по-

глядах, довіряють власній оцінці. Вони вважають себе достатньо сильними зробити так, як самі цього прагнуть, однак, захищаючи власні інтереси, не забувають про почуття та бажання оточуючих. Уявлення про Господа як про люблячого та милосердного наставника спонукає віруючих надавати перевагу цінностям самоактуалізованої особистості, зокрема істині, добру, цілісності та самодостатності.

Орієнтація людини на ці цінності може свідчити про вищий рівень розвитку її духовності та моральності. При цьому у подальшому дослідженні з'ясовано таке. Віруючі, які уявляють Бога могутнім та доброзичливим, прагнуть не лише досягти вищого рівня становлення та розвитку своєї особистості, але й орієнтовані на цінності прагматично-егоїстичного характеру, які мотивують діяльність людини на досягнення тих цілей, що приносять їй користь.

Підтвердження цьому знаходимо у результатах порівняльного аналізу (рис. 1). Виявлено, що особи з позитивним уявленням про Бога демонструють вищі статистично значущі бали за показниками цінностей просоціального характеру, а саме соціальних контактів, саморозвитку, духовних потреб. Разом з тим, опитані частіше надають перевагу і тим цінностям, які пов'язані із задоволенням егоїстичних потреб, зокрема цінностям матеріального положення, особистих досягнень, збереження власної індивідуальності, порівняно з тими, хто уявляє Бога байдужим та суворим.

Рис. 1. Показники статистично значущих середніх значень за результатами морфологічний тесту життєвих цінностей для віруючих з різним уявленням про Бога при $p < 0,05$

Примітка: РС – саморозвиток, ДЗ – духовні потреби, СК – соціальні контакти, ДО – особисті досягнень, МС – матеріальне положення, ЗІ – збереження власної індивідуальності

Отож, віруючі, вважаючи, що Бог будь-якої миті підтримає їх, частіше прагнуть вдосконалювати себе, на відміну від тих, хто підкреслює в образі Бога його негативні риси. Люди, які уявляють Бога милосердним та доброзичливим, припускають, що їхні потенційні можливості необмежені і необхідно добитись повної їх реалізації. Вони прагнуть зберегти неповторність та своєрідність своєї особистості, поглядів та стилю життя.

При цьому віруючі, які вважають Бога втіленням добра та справедливості, частіше за інших намагаються дотримуватись етичних норм у своїй поведінці та діяльності. Для них важливі всі аспекти людських взаємин, вони цінують думку інших, а також дослухаються порад оточуючих. Особи, які уявляють Бога милосердним та доброзичливим, вважають, що найважливіше у житті – можливість спілкуватись та взаємодіяти з іншими людьми. Їм характерна комунікабельність, емпатійність та соціальна активність (прагнуть допомагати іншим, беруть участь у різноманітних заходах тощо).

Незважаючи на прагнення отримати моральне задоволення у всіх сферах життя, віруючі, які підкреслюють в образі Бога турботливість та всемогутність, докладають зусилля, щоби досягти вищого рівня матеріального становища, вважаючи його головною умовою їхнього благополуччя. Для цього вони обирають той вид професії, який, на їхню думку, гарантує високий рівень доходу, беруть участь у тих заходах, які передбачають отримання матеріальної винагороди.

Особи, які підкреслюють в образі Бога його постійність та незмінність, ретельно планують своє життя, ставлять конкретні цілі на кожному його етапі, прагнучи їх досягти. Для них результат діяльності приносить більше задоволення, аніж сам процес. Особисті досягнення у різноманітних сферах, зокрема професійній, освітній, сімейній, стають важливим мотиватором їхньої подальшої діяльності.

Людина докладає зусилля, аби отримати інформацію про особливості свого характеру, яка б вказувала на переваги індивіда над іншими. Уявляючи Бога джерелом безумовної любові, особа високо оцінює свої уміння та навички; вона вважає, що володіє неповторними та своєрідними якостями на противагу іншим людям. Прагнучи знайти пояснення тому, що у світогляді віруючих, для яких Бог є втіленням християнських чеснот, переважають цінності егоїстичного характеру, порівняно з тими, хто уявляє Бога віддаленим та байдужим, можна припустити таке. Високе матеріальне становище, усвідомлення особистих досягнень, збереження своєї індивідуальності надають людині впевненість у власних силах, а також сповнюють її почуттями комфорту та безпеки, адже вона володіє необхідними ресурсами, щоби досягнути бажаного. При цьому

Бог, на думку віруючих, не перешкоджає, а, навпаки, спрямовує їхню діяльність та підтримує їхні починання, які, згідно їхніх міркувань, відповідають морально-етичним нормам поведінки.

На відміну від них, особи, які уявляють Бога суворим та байдужим до їхнього життя, демонструють нижчі статистично значущі бали за показниками цінностей егоїстичного та просоціального характеру (рис. 2). Отримані дані свідчать про те, що віруючі, які підкреслюють в образі Бога його суворість та несправедливість, рідше за інших орієнтуються у своєму житті на такі цінності, як саморозвиток, духовні потреби, соціальні контакти, матеріальне забезпечення, особисті досягнення, а також збереження власної індивідуальності.

Особи, які уявляють Бога похмурим та байдужим до їхнього життя, не довіряють власній оцінці, припускаючи, що краще дослухатись до порад оточуючих. Вони рідко прагнуть демонструвати свої можливості, адже, на їхню думку, гідної оцінки своїх вчинків людина не отримує.

Вважаючи, що Бог перестав опікуватись їхнім життям, віруючі виявляють байдужість до особистих досягнень. У випадку здобуття бажаного такі особи приписують цей успіх випадковому збігу обставин. Діяльність людини мотивують переважно цілі на найближче майбутнє, тоді як ті, що потребують великої затрати часу та сили, викликають у неї пасивну позицію очікування – "поживемо – побачимо". Досягнути бажаного, на думку такої особи, можна навіть не витрачаючи великих зусиль, адже краще пристосовуватись до обставин, аніж прагнути вдосконалювати себе.

Віруючі, які уявляють Бога суворим та прискіпливим суддею, частіше за інших ігнорують матеріальне благополуччя, не вважаючи його цінністю, якою слід керуватись у своєму житті. Вони вважають, що існують інші ідеали, наприклад, добра та справедливості, яких оточуючі мають прагнути, хоча у світогляді самих віруючих ці ідеали посідають останні місця. Виявляючи схильність до цинізму, конфліктності та підозрливості щодо близьких, індивіди, для яких Бог є втіленням деспотизму, вимагають від інших поваги до своєї особи. Такі люди вважають себе самодостатніми у всіх сферах життєдіяльності і не прагнуть самовдосконалюватись.

Висновки. Сьогодні щораз частіше у засобах масової інформації можна зустрітись з тезою про те, що в Україні з'явилась своєрідна мода на віру, коли людина, переоцінивши духовні цінності попереднього політичного режиму, звертається до релігії і зосереджує свою увагу на тих цінностях, які їй пропонує церква [3; 5]. Християнські богослови, духовні отці та священнослужителі закликають вірних дотримувати

тись у своєму житті цінностей милосердя, любові та справедливості, які мають стати провідними та базовими у світогляді людини. Однак, майже кожен другий опитаний християнин мотивований до участі в релігійній активності не лише внутрішніми – прагненням духовного росту, – а й зовнішніми чинниками, наприклад, підтриманням соціального статусу [2]. Незважаючи на те, що Бог для віруючих виступає втіленням християнських чеснот, особи прагнуть дотримуватись у своєму житті цінностей не лише просоціального характеру, до яких звертається церква або релігійна спільнота, але й прагматично-егоїстичного характеру, завдяки яким особа досягає бажаного, зберігає свою індивідуальність та збагачується в матеріальному плані. Зміна сенсо-життєвих орієнтирів спостерігається з появою негативного уявлення про Бога. Переконаючи себе у несправедливості та суворості Бога, віруючі переоцінюють свою систему цінностей – вони стають байдужими та невпевненими у тому, чого вони прагнуть досягти у майбутньому і яких орієнтирів, прагматично-егоїстичних чи духовно-моральних, дотримуватись у житті.

Список використаних джерел

1. Єсип М. З. Апробація методики "Семантичний диференціал образу Бога" (СДОБ) / М. З. Єсип // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 1 (130). – С. 29-38.
2. Єсип М. З. Психологічні особливості міжособових стосунків людей, схильних використовувати різні релігійні копінг-стратегії / М. З. Єсип. – Психологічні перспективи: спеціальний випуск. Психологія професійної діяльності працівників соціальної сфери ; гол. ред. М. Слюсаревський – К., 2012. – С. 126-133.
3. Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин [Електронний ресурс] // Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу ["Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості і тенденції розвитку"], (8 лютого 2011 р.). – Режим доступу : http://www.razumkov.org.ua/upload/prz_2011_Rlg_sml.pdf. – 82 с.
4. Современный словарь по психологии / [авт.-сост. В. В. Юрчук]. – Минск : Элайда, 2000. – С. 376-377.
5. Українці стають однією із найрелігійніших націй Європи [Електронний ресурс] // Кореспондент. – 29 квітня 2011 р. – Режим доступу до статті : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/1212519-korrespondent-ukrayinci-peretvoryuyutsya-v-odnu-iz-najreligijnishih-nacij-evropi>.
6. Allport, G. W. Osobowo?? i religia / G. W. Allport ; przel. z angielsk. H. Bartoszewicz, A. Bartkowicz, I. Wyrzykowska. – Warszawa : Instytut Wydawniczy PAX, 1988. – 225 s.

7. Maynard, E. A. Religious coping style, concept of God and personal variables in threat, loss and challenge situations / E. A. Maynard, R. L. Gorsuch, J. P. Bjorek // Journal for the Scientific Study of Religion. – 2001. – Vol. 40. – P. 65-79.

8. Pargament, K. I. Religion and coping / K. I. Pargament, C. R. Brant // Handbook of religion and mental health ; ed. by H. G. Koenig. – New York : Academic, 1998. – P. 111-129.

9. Schaefer, C. A. Psychological adjustment and religiousness: The multivariate belief-motivation theory of religiousness / C. A. Schaefer, R. L. Gorsuch // Journal of Scientific Study of Religion. – 1991. – Vol. 30. – No. 4. – P. 448-461.

10. Wong-McDonald, A. Surrender to God: An additional coping style? / A. Wong-McDonald, R. L. Gorsuch // Journal of Psychology and Theology. – 2000. – Vol. 28. – P. 149-161.

11. Wulff, D. M. Psychologia religii: Klasyczna i współczesna / D. M. Wulff. – Warszawa : WSiP, 1999. – 557 p.

Spisok vikoristanix dzherel

1. Iesip M. Z. Aprobacija metodiki "Semantichnij diferencijal obrazu Boga" (SDOB) / M. Z. Iesip // Praktichna psihologija ta social'na robota. – 2010. – № 1 (130). – S. 29-38.

2. Iesip M. Z. Psihologichni osoblivosti mizhosobovih stosunkiv ljudej, shil'nih vikoristovuvati rizni religijni kopiny-strategii / M. Z. Iesip. – Psihologichni perspektivi: special'nij vipusk. Psihologija profesijnoi dijal'nosti pracivnikiv social'noi sferi ; gol. red. M. Sljusarevs'kij – K., 2012. – S. 126-133.

3. Religija i vlada v Ukraïni: problemi vzaemovidnosin [Elektronnij resurs] // Informacijno-analitchni materialy do Kruglogo stolu ["Derzhavno-konfesijni vidnosini v Ukraïni, ih osoblivosti i tendencii rozvitku"], (8 ljutogo 2011 r.). – Rezhim dostupu : http://www.razumkov.org.ua/upload/prz_2011_Rlg_sml.pdf. – 82 s.

4. Sovremennyj slovar' po psihologii / [avt.-sost. V. V. Jurčuk]. – Minsk : Jelajda, 2000. – S. 376-377.

5. Ukranci stajut' odniejeju iz najreligijnishih nacij u Ievropi [Elektronnij resurs] // Korespondent. – 29 kvitnja 2011 r. – Rezhim dostupu do statti : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/1212519-korrespondent-ukrayinci-peretvoryuyutsya-v-odnu-iz-najreligijnishih-nacij-evropi>.

6. Allport, G. W. Osobowo?? i religia / G. W. Allport; przel. z angiel. H. Bartoszewicz, A. Bartkowicz, I. Wyrzykowska. – Warszawa : Instytut Wydawniczy PAX, 1988. – 225 s.

7. Maynard, E. A. Religious coping style, concept of God and personal variables in threat, loss and challenge situations / E. A. Maynard,

R. L. Gorsuch, J. P. Bjorek // Journal for the Scientific Study of Religion. – 2001. – Vol. 40. – P. 65-79.

8. Pargament, K. I. Religion and coping / K. I. Pargament, C. R. Brant // Handbook of religion and mental health ; ed. by H. G. Koenig. – New York : Academic, 1998. – P. 111-129.

9. Schaefer, C. A. Psychological adjustment and religiousness: The multivariate belief-motivation theory of religiousness / C. A. Schaefer, R. L. Gorsuch // Journal of Scientific Study of Religion. – 1991. – Vol. 30. – No. 4. – P. 448-461.

10. Wong-McDonald, A. Surrender to God: An additional coping style? / A. Wong-McDonald, R. L. Gorsuch // Journal of Psychology and Theology. – 2000. – Vol. 28. – P. 149-161.

11. Wulff, D. M. Psychologia religii: Klasyczna i współczesna / D. M. Wulff. – Warszawa : WSiP, 1999. – 557 p.

Iesyp M.Z. Religious beliefs as factor sense and life orientation galicians. *This article reveals dependence between religious beliefs and sense and life orientation of Galicians. While gaining individual experience the person who acknowledges existence of the supranatural world forms his religious beliefs. Typically, in psychology ideas are treated as an integrity of images of certain phenomena or objects available in human life. Religious beliefs are specific in that it is those images that reflect subjective understanding of transcendent reality. Religious beliefs are represented by different images, for instance, those of Christ, the Holy Virgin, apostles and other supranatural forces. The central place in the system is occupied by beliefs about God. That is a cognitive and emotional construct relating to understanding of the supranatural world and of himself by a human being. It is formed in the course of interaction of the individual with the environment as a system of meanings and sense with which the individual associates God.*

It is established that almost each second surveyed Christian is motivated to participate in religious activity not only by internal factors – striving for spiritual growth, – but by external factors as well, for instance, by social status support. In spite of the fact that for believers God is an embodiment of those Christian virtues, people strive to follow in their lives not only the values of prosocial nature addressed by church or religious community, but also those of pragmatic and egoistic nature, due to which man achieves the desirable, preserves his individuality and is enriched financially. The change in sense and life orientations is traced with the appearance of a negative perception of God. Convincing themselves of injustice and strictness of God, believers re-assess their system of values – they become indifferent and not confident as to what they strive to achieve in the future and what orientations, pragmatic and egoistic or prosocial ones, shall be followed in life.

Key words: *egoistic values, prosocial values, religious beliefs/perceptions.*

Отримано: 11.08.2014 р.